

Kommissionens översyn av riktlinjerna för regionalstöd

Detta PM bygger på Anna Olofssons rapport från rundabordssamtalet om bland annat regionalt statligt stöd i Bryssel 19 mars 2004, kommissionens samrådsdokument kring översynen av riktlinjerna för regionalstöd samt information av Philip Lowe, Generaldirektör för DG Konkurrens.

Bakgrund

Riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål avser att främja utvecklingen i mindre gynnade regioner i huvudsak genom att stödja nyinvesteringar eller i undantagsfall genom att bevilja driftsstöd.

Efter EU:s utvidgning till 25 medlemsstater ökade andelen av EU:s befolkning i områden där tilldelning av regionalstöd är tillåtet, enligt tolkningen av nuvarande riktlinjer, till långt över 50 procent. Möjligheter att tilldela regionalt statligt stöd skall betraktas som ett undantag från EU:s konkurrensregler och en täckning på mer än 50 procent av EU:s befolkning är därför inte möjlig¹. Det är en av anledningarna till att EU nu ser över riktlinjerna för regionalstöd.

Förutom utvidgningen av EU finns det även andra faktorer som påverkar inriktningen på kommissionens förslag till förändringar:

- Europeiska rådets beslut om uppfyllandet av Lissabonagendan, med kompletterande beslut i Göteborg, Stockholm och Barcelona, har givit den generella målsättningen att uppnå mindre och bättre riktade statsstöd samtidigt som sammanhållningsmål och konkurrensneutralitet bevaras.
- Nuvarande statsstödkartor upphör att gälla 31 december 2006.
- Sambandet mellan nationella stöd och olika typer av EU-finansiering. Här kan speciellt nämnas tredje sammanhållningsrapporten och reformen av den framtida regionalpolitiken samt det finansiella perspektivet för åren 2007 - 2013.
- Kommissionens problem med att definiera geografisk och befolkningsmässig täckning för stöden och samtidigt öka flexibiliteten för medlemsstaterna.
- Genomförda studier av effekter av investeringsstöd.

Kommissionens förslag

De svagaste regionerna i Europa kommer även fortsättningsvis att falla in under artikel 87.3 a enligt gränsvärdet på mindre än 75 procent av EU:s genomsnittliga BNP. Inom denna grupp kommer investeringsstöd att vara tillåtet men det kommer att röra sig om lägre stödnivåer än tidigare. Det finns, som sagt, en stark ambition att sänka stödnivåerna generellt.

¹ Se även Regionala stöd inom ramen för statliga stöd – Anna Olofsson, North Sweden European Office, jan 2003 <http://www.northsweden.org/dokument/aktuella/Regionala%20stod%20inom%20ramen%20for%20EUs%20statsstodsregler.doc>

Vid sidan av dessa regioner kommer ett antal grupper av regioner att behöva särskilda lösningar. De identifierade grupperna av regioner är 1) Regioner som drabbats av den statistiska effekten, 2) Infansningsregioner², 3) Ultraperifera regioner samt 4) Regioner med låg befolkningstäthet.

- **Regioner som drabbats av den statistiska effekten**
Regioner som drabbats av den statistiska effekten³ faller in under artikel 87.3 c och kan starta på en stödnivå i nivå med 87.3 a för att sedan fasa ut.
- **Infansningsregioner**
Detta avser den grupp av regioner som i tredje sammanhållningsrapporten benämns infansningsregioner, regioner som förlorar sin ställning som artikel 87.3 a-områden av ekonomiska skäl. Dessa kommer att starta på en lägre nivå än de som drabbas av den statistiska effekten men ligga på samma nivå i slutet av perioden. Även för den här gruppen fahas stödnivåerna ut.
- **Ultraperifera regioner**
Dessa har ett starkt stöd i fördraget och kommer fortsättningsvis att kompenseras för de extra kostnader som anges i Artikel 299.2. Ingen större förändring för dessa.
- **Glest befolkade regioner**
Den fjärde gruppen är glest befolkade regioner (under 12,5 invånare per km²) som i kommissionens förslag faller in under Artikel 87.3 c. I dessa områden gäller idag ett stödtak på 30 procent utan möjlighet till påslag för små och medelstora företag, under förutsättning att de inte faller under gränsvärdet på 75 procent av BNP enligt ovan. Kommissionens förslag är nu att sänka stödnivån för stora företag till 20 procent men samtidigt möjliggöra ett påslag för medelstora företag till 30 procent och för småföretag till 40 procent. Vidare kommer även möjligheterna att tilldela transportstöd som kompensation för extra kostnader för företag i dessa områden att bibehållas.

Arktiska områden

Mot bakgrund av erfarenheterna i Norge och Sverige avseende differentierade arbetsgivaravgifter avser kommissionen att skapa möjligheter att godkänna andra typer av driftsstöd (vid sidan av transportstöden) som framförallt skall tackla avfolkningsproblem i de norra delarna av Sverige, Finland och Norge. Detta under förutsättning att stöden inte riskerar att snedvrider konkurrensen. Kommissionen definierar i sitt förslag dock inte hur dessa stöd skall utformas utan lämnar istället en öppning till länderna att göra detta.

Med dessa förslag uppgår befolkningen i artikel 87.3 a och c-områden till 34,84 procent av EU:s totala befolkning. Motsvarande siffra för områden med låg befolkningstäthet är 0,41 procent.

² De regioner som faller ur Mål 1 oavsett utvidgningen, dvs där utveckling och tillväxt skapats.

³ Statistiska effekten: Regioner vars BNP/capita ej ökat, men som faller ur Mål 1 på grund av att EU:s genomsnittliga BNP sänks 12,5 % som en följd av utvidgningen.

The European Office for the countries of Norrbotten and Västerbotten

Förslaget innebär att det inte kommer att finnas någon överensstämmelse mellan områden i unionen där regionala statliga stöd är godkända och de prioriterade målen i tredje sammanhållningsrapporten. En anledning är att det nya mål 2, Regional konkurrenskraft och sysselsättning, inte är geografiskt definierat. Däremot avser kommissionen att harmonisera statsstödsreglerna med den meny⁴ som angetts i detta mål. Kommissionen är noga med att betona att regionalpolitiken och statsstödsreglerna inte har samma logik och det finns ingen utbytbarhet mellan stöd från strukturfonderna och nationella regionala stöd även om de avser att uppfylla samma mål. Det får till följd att oavsett om de glest befolkade områdena kommer att hamna under Konvergensmålet eller det nya Mål 2 så kommer statsstödsreglerna inte att påverkas i någon större utsträckning.

Regioner utanför de som omfattas av artikel 87.3 a och c

I regioner utanför de särskilt prioriterade under artikel 87,3 a och c kommer de regionala statsstödskartorna att överges och statliga stöd skall endast användas om ingen annan lösning står att finna på specifika geografiska, demografiska eller samhällsekonomiska problem. Kommissionen noterar också medlemsstaternas önskemål om större flexibilitet att hantera specifika regionala problem eller möjligheter än i de nuvarande riktlinjerna.

Kommissionen avser därför att införa ett system som bygger på verktygen LASA (Lesser Amounts of State Aid) och LET (aid with Limited Effect on Trade). Det är två verktyg för små stödinsatser som baseras på dess omfattning och vilka effekter stöden får. Förslaget för LASA är en miljon EURO för en period på tre år, dock maximalt 30 procent av kostnaderna. LET gäller sektorer utan omfattande handel mellan medlemsstaterna och kan uppgå till sammanlagt tre miljoner EURO för en treårsperiod, dock maximalt 30 procent av kostnaderna. Dessa verktyg utgör statligt stöd och måste förhandsanmälas som stödordning eller som ett stöd för särskilda ändamål. Stöd av mindre betydelse, så kallat de minimis (100.000 EURO över en treårsperiod), föreslås i nuläget vara kvar men kan på medlemsstatsnivå i praktiken kompletteras med LASA och LET.

Ett justerbart högsta tröskelvärde för hur mycket stöd de enskilda medlemsländerna sammanlagt kan bevilja som små stödinsatser införs. Därav följer krav på att varje medlemsstat måste uppgå den årliga budgeten för alla åtgärder som genomförs. Det är dock upp till respektive medlemsstat att själva göra prioriteringar för hur de skall använda budgeten inom olika sektorsområden som exempelvis SME:s, innovation, forskning och utveckling eller regional utveckling. Avsikten är att det skall leda till en koncentration av stöden.

Riktlinjerna för små och medelstora företag

En förändring av riktlinjerna för investeringsstöd till små och medelstora företag föreslås med en höjning från 15 till 20 procent för små företag och från 7,5 till 10 procent för medelstora företag. Avsikten är att ge medlemsstaterna ett större utrymme att modulera och lösa specifika problem i vissa områden. I och med starten av en ny programperiod för strukturfonderna kommer också en

⁴ Innovationer och nya kunskapsekonomi, Tillgänglighet, Miljö och förebyggande av naturkatastrofer

The European Office for the countries of Norrbotten and Västerbotten

översyn av reglerna avseende horisontellt statsstöd att göras med hänsyn till Lissabon-målet. I denna kommer särskild hänsyn att tas till stöd som främjar tekniska innovationer i SME:s.

Gruppundantag

Regionalstöd för investeringar och sysselsättningsstöd till SME:s kan redan idag beviljas utan förhandsanmälan. Kommissionen föreslår ett införande av en Gruppundantagsförordning⁵ för investeringsstöd till stora investeringar vilka inte behöver notifieras om det uppfyller kriterierna, då krävs endast att Kommissionens informeras. För stöd på mer än 50 miljoner EURO föreslås dock kravet på notifikation bestå. Detta gäller även alla typer av driftsstöd, möjligen med undantag för driftsstöd i arktiska områden enligt ovan.

Kommissionen påpekar att alla gällande stödordningar för regionalstöd upphör att gälla i slutet av 2006 och utan införande av ett gruppundantag måste medlemsstaterna anmäla alla dessa igen.

Tidtabell

- Kommissionen skickade det första samrådsdokumentet gällande översynen till medlemsstaterna i april 2004. Svaren är nu inkomna och visar upp stora skillnader både mellan medlemsstaterna och mellan regional och statlig nivå.
- Ett arbetspapper är under hösten konsulterat med ett antal medlemsländer.
- Kommissionen har därefter sammanställt ett provisoriskt meddelande för intern behandling. Under innevarande år kommer detta att vara föremål för vidare diskussion.
- Samtidigt skall noteras att den relevanta statistiken för 2001 – 2003 inte kommer att finnas tillgängliga före slutet av 2005 och ett beslut kan mycket väl dröja tills dess.
- Före årsskiftet förväntas ett skarpt förslag gällande LASA och LET.
- Kommissionen arbetar också på ett Vademeccum för stöd till innovationer.
- Under 2005 kommer:
  - Revision av regler för stöd till FoU
  - Revision av regler för stöd till riskkapital
  - Meddelande om stöd till innovation

⁵ Definition: Regulations, issued by the Commission or by the Council pursuant to Article 81(3) of the EC Treaty specifying the conditions under which certain types of agreements are exempted from the prohibition of restrictive agreements laid down in Article 81(1) EC Treaty. When an agreement fulfils the conditions set out in a block exemption regulation, individual notification of that agreement is not necessary: the agreement is automatically valid and enforceable. Block exemption regulations exist, for instance, for vertical agreements, R&D agreements, specialisation agreements, technology transfer agreements and car distribution agreements.